

Motion till riksdagen
2006/07:T356

av Peter Pedersen m.fl. (v)

IT och bredband

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bakgrund	3
4	Den digitala klyftan – tillgänglighet till infrastruktur	3
5	Den digitala klyftan – kunskaper	4
6	Den digitala klyftan – e-demokrati	5
7	Barn och Internet	5
8	Öppen källkod och öppna standarder	6
9	Fildelning	7
10	IT och miljö	7

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en långsiktig strategi för finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten måste garantera att människor och företag på landsbygden kan använda höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att människor som inte vill eller kan använda sig av IT inte får diskrimineras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga inrättandet av en Internetombudsman som ges starka befogenheter att verka och ingripa för att skydda främst barns integritet, intressen och hälsa från skadlig inverkan och utnyttjande via Internet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga hur man genom att inrätta en nationell polisenhet inom Rikspolisstyrelsen kan bekämpa brott mot lagen mot att inneha barnpornografi som laddats ned via Internet.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de statliga myndigheterna senast den 1 juli 2007 till regeringen ska ha lämnat förslag på hur de senast den 1 januari 2009 kan ha övergått till ett system med öppna standarder och öppna källkoder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga statliga myndigheter senast den 1 januari 2009 ska ha gått över till ett system med öppna standarder och öppna källkoder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utreda hur man kan hitta tekniska lösningar som säkerställer både upphovsrätt och tillgänglighet till information via bredband.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att användningen av IT ska styras så att miljöpåverkan minskar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att kommuner i sina tätorter inte bygger upp trådlösa bredband, utan i stället använder sig av markbundet bredband.²

¹ Yrkande 5 hänvisat till JuU.

² Yrkande 10 hänvisat till FöU.

3 Bakgrund

Med politiska beslut måste vi se till att alla har möjlighet att använda sig av IT och bredband (elektronisk kommunikation). Samtidigt får inte de människor som inte vill eller kan använda IT diskrimineras. Staten ska ta ansvar för att alla i hela landet får tillgång till IT till likvärdig kostnad. Den personliga integriteten måste säkras vid användandet.

Den digitala utvecklingen går allt snabbare och det blir allt viktigare att kunna använda IT. Med denna teknik kan vi förenkla och förbättra vardagen, underlätta kontakter med myndigheter och företag och samtidigt göra miljövinster. Men risken för en växande klyfta mellan de som kan/vill använda IT och de som inte kan/vill är uppenbar.

Genom ett statligt ansvar kan dock utvecklingen bli mycket positiv och leda till att vardagen förenklas för de flesta. Vi vill att den offentliga sektorn ska gå före och vara ett föredöme på området genom att övergå till öppna källkoder och öppna standarder.

Förutom ett stärkt konsumentskydd mot IT-relaterade bedrägerier när det gäller handel på nätet måste också integritetsskyddet stärkas. Man ska inte behöva vara rädd för att de elektroniska fotsår man lämnar efter sig ska kunna användas och störa den personliga integriteten. Därför är vi motståndare till den nya lagen om datalagring.

4 Den digitala klyftan – tillgänglighet till infrastruktur

I regeringens proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället står: ”En effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet skall finnas tillgänglig i hela landet, bl.a. för att ge människor tillgång till interaktiva offentliga tjänster.” Propositionen är ett resultat av samarbetet mellan v, mp och s under förra mandatperioden.

För att alla ska kunna tillgodogöra sig den nya tekniken måste den finnas tillgänglig för alla. Att bygga bredband går inte av sig självt. Marknaden har inte klarat av att förse hela landet med bredband. Staten har förmedlat åtskilliga miljarder till att bygga bredband. Men fortfarande finns det vita fläckar i landet där man saknar denna infrastruktur. Vi anser att människor ska kunna leva kvar där de bor och en utbyggd IT-infrastruktur underlättar detta.

För att inte förstärka klyftan mellan tätbebyggda områden och glesbygd måste staten ta ansvar för att alla kan få tillgång till bredband, vilket betyder en överföringskapacitet som i alla fall inte är lägre än 2 Mbit. Regeringen bör därför återkomma med en långsiktig strategi för utbyggnad och finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet. Detta bör ges regeringen till känna.

Vi ser också att det är viktigt att kostnaden för att använda datakommunikationer är likvärdig över hela landet. Staten måste garantera att människor

Fel! Okänt namn på

och företag kan använda höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Den digitala klyftan – kunskaper

IT kan leda till ett klassamhälle med stark kontroll och utslagning eller till ett demokratiskt samhälle med stor delaktighet. Därför är det viktigt att vi fattar rätt politiska beslut så att alla får en chans att använda IT. Nästan en tredjedel av befolkningen saknar tillgång till tekniken i sina hem, vilket beror på att de inte kan eller inte vill. Det kan handla om korttidsutbildade, arbetslösa, pensionärer, invandrade eller funktionshindrade. Detta måste motarbetas med olika riktade åtgärder från statens sida. Det är nödvändigt med stora informationssatsningar från exempelvis studieförbund, folkhögskolor och utbildningsradion för att skapa en bred delaktighet för alla. Folkbildningsförbundet har ett förslag om att starta informations- och utbildningsprojekt som skulle aktivera de människor som inte har tillgång till eller av olika anledningar inte använder sig av Internet. Utbildningen är tänkt att ske via främst tv (Utbildningsradion) och i form av studiecirkel. Vi finner det förslaget intressant och vill att staten avsätter medel till folkbildningsförbunden. Vi har därför i motion 2006/07:T441 med anledning av proposition 2006/07:1 Utgiftsområde 22, avsatt 100 miljoner kronor för detta ändamål.

Samhället måste se till att alla har möjlighet att utnyttja tekniken inom lokala medicenter på bibliotek och skolor. Det offentliga samhällets information och fakta ska ha hög tillgänglighet. Modern teknik på arkiv, museer och bibliotek har där en stor betydelse.

Det finns en rad områden som kan bidra till att minska den digitala klyftan. Ett område är skolan. En satsning på lärarna och skolan är avgörande för att minska klyftorna. Barn växer upp i hem med olika grad av IT-kunskaper och tillgång till IT. Därför ska IT vara en naturlig del i skolans arbete och ett av flera pedagogiska verktyg för att nå målen i läroplanen. Skolan kan här fylla en kompensatorisk funktion. Ett annat område är inom jämställdheten, där det finns behov av att utarbeta ett jämställdhetsprogram för IT-politiken. Ett tredje område berör vikten av att skynda på olika utvecklingsprojekt med inriktning på IT-användning för funktionshindrade. Ett fjärde område handlar om att erbjuda tjänster på olika språk och som riktar sig till våra nya svenskar. Inom dessa områden pågår det satsningar och projekt, men vi vill peka på att denna process måste få en snabbare utveckling. Vi avser därför att följa utvecklingen och vid behov återkomma med förslag inom ovan nämnda områden.

Vi tycker att hem-pc-reformen är viktig och vill att den lever vidare. Den är en del i att minska IT-klyftan i samhället. Vi avvisar därför regeringens förslag till att avskaffa reformen. Därför föreslår vi i budgetmotion 2006/07:Fi245 med anledning av proposition 2006/2007:1, att dessa medel kvarstår. Vi vill dock påpeka att fast vi tycker att hem-pc-reformen är viktig,

anser vi att den bör ses över och förändras. Vi vill även att reformen breddas så att den kan omfatta människor utanför arbetslivet.

6 Den digitala klyftan – e-demokrati

IT-tekniken är ett kraftfullt redskap för ökad tillgänglighet, öppenhet, insyn och effektivitet i den offentliga förvaltningen. Tilltron till politikerna i Sverige är alltför låg. Ökad öppenhet kring riksdag, regering, statliga verk och kommuner kan förbättra det förtroendet.

Funktionen e-post har antagligen gjort att medborgarnas åsikter lättare når fram till beslutsfattarna. Genom att skicka e-post har man direktkontakt med de förtroendevalda och det är en lättare kommunikation än att själv ringa upp eller skriva brev.

E-tjänster kan därför hjälpa till i det demokratiska arbetet genom att medborgarna har större möjlighet till insyn i beslutsprocessen och informationen blir mer lättillgänglig. Beslutsfattarna har också större möjlighet att föra ut information och rådfråga medborgarna.

Samtidigt är det oerhört viktigt att de människor som inte vill eller har tillgång till IT-tekniken inte diskrimineras. IT-inriktade tjänster som berör post- och bankärenden, deklarationer, köp av biljetter och information av olika slag måste även i fortsättningen erbjudas utanför nätet. Människor som inte vill eller kan använda sig av IT-tekniken får inte diskrimineras. Detta bör ges regeringen till känna.

Den nya myndigheten för förvaltningsutveckling är viktig för att utveckla 24-timmarsmyndigheten. Människor kan själva välja när de vill använda sig av tjänsterna och tjänsterna är öppna dygnet runt. Det förenklar därmed vardagen för människor, samtidigt som det blir billigare. Men även här måste samhället vara observant på den sociala dimensionen. Människor som är ovana kan känna otrygghet och vill ha kvar en människa att prata med. Det är alltså viktigt att det finns alternativ till e-tjänster i framtiden.

7 Barn och Internet

Internet har stor genomslagskraft på gott och ont bland barn och ungdomar. Därför är det viktigt med insatser för att skydda barn mot att på olika sätt utnyttjas via Internet. Det kan t.ex. handla om åtgärder mot otillbörlig reklam och barnpornografi.

Det är sedan den 1 januari 1999 förbjudet i svensk lagstiftning att inneha barnpornografi. Denna kriminalisering var ett viktigt och nödvändigt steg för att kunna bekämpa dem som vill utnyttja barn sexuellt, men detta steg var inte tillräckligt. Lagen har luckor som de som ägnar sig åt barnpornografi har upptäckt och använder som kryphål för att undgå lagens mening. Det är vik-

Fel! Okänt namn på

tigt att dessa tekniska kryphål täpps igen eftersom det allra mesta av all handel och barnpornografianvändning sker via Internet.

Det finns många frivilligorganisationer som för en förhållandevis framgångsrik kamp mot barnpornografi och prostitution på nätet. I samarbete med polisen och Internetoperatörer har de lyckats släcka ned tusentals sidor och sprängt nätverk, vilket också lett till fällande domar.

Det finns förslag på att inrätta en Internetombudsman med möjlighet att ingripa. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att överväga inrättandet av en Internetombudsman som ges starka befogenheter att verka och ingripa för att skydda främst barns integritet, intressen och hälsa från skadlig inverkan och utnyttjande via Internet. Detta bör ges regeringen till känna.

Regeringen bör även överväga hur man genom inrättandet av en nationell polisenhet inom Rikspolisstyrelsen kan bekämpa brott mot lagen att inneha barnpornografi som sker via Internet. Detta bör ges regeringen till känna.

8 Öppen källkod och öppna standarder

För IT-användare är det väsentligt att programmen är möjliga att ta del av, använda och utveckla. Alla de program som i dag används (ordbehandlare, kalkylprogram, andra Office-motsvarigheter, e-postprogram, kalenderhantlaren, bildbehandling, webb-läsare, m.m.) finns även i öppna versioner. Att använda öppen mjukvara innebär en rad fördelar. Öppen mjukvara innebär att det står användaren fritt att ändra i mjukvaran, vilket gör att t.ex. staten fritt kan anpassa den efter behov.

Vi anser att IT måste vara ett utvecklingsområde där alla ges tillgång till att fritt utveckla sin kreativitet, där man har en chans att använda program efter eget huvud, där varje människa har rätt att anpassa program efter det behov man har, där jag som individ har rätt att dela med mig av program och information samt att det finns en möjlighet för varje människa att förbättra och utveckla ett program. I dag är denna frihet delvis beskuren och styrd av multinationella företag, som utan kontroll av demokratiska organ ensamma kan bestämma utifrån ett snävt vinstintresse. Utifrån ett jämlikhetsperspektiv kan inte information vara begränsad till privata företags intressen. Öppna källkoder och standarder blir därmed en demokratifråga.

Ofta har öppna mjukvaror utvecklats av intresseorganisationer, företag och frivilliga entusiaster. Det finns inget som pekar på att öppna system skulle hålla en sämre kvalitet, tvärtom verkar de oftast överträffa den kommersiella kvaliteten. Dessutom verkar det finnas en stor besparingspotential för staten att övergå till öppna system. Danmark har fattat beslut om att de offentliga myndigheterna senast den 1 januari 2008 ska ha gått över till öppna källkoder och öppnade standarder. En beräkning visar att det leder till en besparing för statskassan med 500 miljoner kronor. Det finns även positiva säkerhetspekter att beakta vid en övergång till öppna system. Genom öppna system minskar vårt beroende av enskilda företag, vilket ökar Sveriges frihetsgrad. Statliga myndigheter är i dag sårbara i fall det av någon anledning inte skulle

Fel! Okänt namn på

vara möjligt att få tillgång till Microsofts produkter. Ska t.ex. hela Sverige stanna bara för att USA/Microsoft och EU inte kommer överens om licenser?

Vi är mot bakgrund av ovanstående positiva till öppen källkod och öppna standarder. Vi vill att den offentliga sektorn ska gå före och vara ett föredöme inom detta område. De statliga myndigheterna ska senast den 1 juli 2007 till regeringen ha lämnat förslag på hur de senast den 1 januari 2009 kan ha övergått till ett system med öppna standarder och öppna källkoder. Detta ska ges regeringen till känna.

Öppna standarder ger möjlighet till ett ökat samutnyttjande mellan myndigheter och kan anpassas till det egna behovet. Vi bedömer att det kan minska kostnaderna för IT-användningen och beroendet av proprietära programvaror. Dessutom ökar det allmänhetens tillgänglighet. För att verkligen visa på riksdagens politiska vilja och inriktning i denna fråga föreslår vi att det fattas ett principbeslut om att samtliga statliga myndigheter senast den 1 januari 2009 ska ha gått över till ett system med öppna standarder och öppna källkoder. Detta ska ges regeringen till känna.

9 Fildelning

Att fildela i sig är knappast något problem. Det är bara ett av många sätt att ta del av digitalt material. Problem uppstår om man laddar ned material utan någons tillstånd. Vänsterpartiet står bakom upphovsrättslagen, men vi anser att det krävs nya lösningar utan att det inskränker upphovsrättsinnehavarens rätt till ersättning.

Vi har i dag inte något färdigt förslag utan anser att detta måste utredas vidare, eftersom det är en komplicerad fråga som kräver beredning. Vi vill att regeringen utreder hur man kan hitta tekniska lösningar som säkerställer både upphovsrätt och tillgänglighet till information via bredband. Detta ska ges regeringen till känna.

10 IT och miljö

IT kan minska pappersåtgång och lokal- och transportbehov – men det sker inte av sig självt. För att IT ska minska transportbehoven krävs en aktiv styrning. IT är inte bara ett sätt att minska transporter utan också ett sätt att göra transporterna säkrare. IT har även skapat förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i antalet fysiska arbetsresor. Vi vill att användningen av IT ska styras så att miljöpåverkan minskar. Detta ska ges regeringen till känna.

Vi anser därför att man inte ska utsätta människor för mer strålning än vad som är absolut nödvändigt. Att tätorter därför vill använda sig av trådlösa bredband tycker vi är märkligt. Vi kan förstå om det krävs sådana lösningar i glesbygd, där det kan röra sig om stora summor med en fysisk infrastruktur.

Fel! Okänt namn på

Men den extra kostnad som kan uppstå med vanligt bredband (via kabel) anser vi vara skälig för att hävda försiktighetsprincipen. Regeringen bör verka för att kommuner i sina tätorter inte bygger upp trådlösa bredband, utan i stället använder sig av markbundet bredband. Detta ska ges regeringen till känna.

Stockholm den 25 oktober 2006

Peter Pedersen (v)

Ulla Andersson (v)

Egon Frid (v)

Jacob Johnson (v)

Marie Engström (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)